

partii naleraq

UKA2015/73

1. december 2015

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut: Qanoq ililluta imeq sermerlu nunatta avataanut niuerutigalugu aningaasarsiutiginerusinnaavarput?

(Inatsisartunut ilaasortaq Anthon Frederiksen, Partii Naleraq)

Nunarsuarmi ukiut pingasukkaarlugit imeq pillugu ataatsimeersuartoqartarpoq, ulluni makkunani silaannaap kissatsikkiartornera pillugu ataatsimeersuarnermik, COP21-mik mikineruallaanngittumik. Tassuuna Partii Naleqqamiit ersersinniarparput nunarsuatsinni erngup qanoq pingaaruteqarluinnartigisutut inissisimaneranik. Taamaakkaluartorli Naalackersuinikkut peqataasoqarneq ajorpoq. Nunarsuarmi Naalackersuisut siulittaasui amerlasuut peqataginnaratik, Inatsisartuni ilaasortat, NGO imermik tunngaveqarlutik ingerlatsisut aammalu imermik annermik minnermilluunniit ulluinnarni suliaqartut titusintilikkaarlutik naapittarput.

Taamannak aallarniitsinni Partii Naleqqamiit ersersinniaannarparput nunarsuarmioqatitta Naalagaaffiillumi Peqatigiit qanoq imermik amigaateqaleriartorneq pingaaruteqarluinnartutut isigineraat.

Nunattami tamakku sussagamigiit? Nunarsuarmi imeq mingoqanngittoq imeriaannaq ”peqqumaasiviit” annersaraat qalasarsuup kujalliup sermersua, tulliuvorlu uagut nunatta sermersua, taamaattumik tamakku naleraralugit isiginninniarutta nunarsuarmi nunat pisuujunerpaat ilagisimassuaatigut. Apeqqutaaginnarpoq qanoq tamanna uagut kalaallit atorniarnaripput.

Massakkut suna tamaat aningaasangorlugu naatsorsorneqartarpoq, taavalu nunarsuarmioqatitta imermik pisariaqartitsinerat aallaavigissagutsigu, oqartariaqarpugut upernaat tamaasa aput sermerlu aaleraangat kuussuit supillutik, imerlu imeriaannaq liiterit miliartit kisisaanngitsut imaanut kuutsiinnaraangatsigu, assigiinnarpaa aningaasat taamannak miliartilikkaat avammut eqqaannarigut, ilisimaarilluuartuugutsigu qanoq naleqartigisoq, qanorlu nunarsuarmioqatitta pisariaqarluinnartigineraat.

Ukiorpaalunnguit qaangiupput Amerikkami George Bush Jr præidentiunerata nalaani Naalackersuisuutitani arlallit Sillimaniarnermut Naalackersuisuusimasoq Donald Rumsfeld siuttuliullugu Amerikkap Kujallermut nunat ataasiakkaarlugit tikeraarfigimmagit, taakku nunat qanoq imermik annertutigisumik peqarnerat takuniarlugu. Tamakku misissuinerit naammassigamikkitt (ukiut qulit missaa qaangiuppoq) imatut taamani præidenti George Bush nalunaaruteqarpoq: Massakkut nunarsuarmi ikummatissalerngusaanneq tunngavigalugu sorsunnerit aallartittarput, ukiut 20-25 qaangiuppata (tassa ullumikkumiit ukiut 10-15 qaangiuppata) sorsunnerit imilerngusaanermik tunngaveqarlutik aallartitalissapput.

Tamakku oqariartuutit paatsoorneqarsinnaanngitsut qaavaticut nunarsuarmi nerisassiorfiit annerpaartaasa Nestlé-p pisortaanera nunani sunniiniarluni annertuupilussuarmik aallartinnikuuvoq,

qulakkeerniarlugu imeq nunap inuisalu pigiunnaarlugu suliffeqarfissuit soorlu Nestlé-tut itnut kisermaallugu pigilersinnaaniassagamikku. Tamannalu tunaartarlugu Canadami naalaagaaffeeqqat ilaanni siunertaq tamanna iluatsillugu annertusiartortumik Nestlé tasersuit kuussuillu arlallit kisermaassilluni akuersissummik pigilernikuullugit iluanaarutaaffiusumik massakkut imiliorfinnik amerlasuunik pilersitsiortorpoq.

Tamakkualu qulaani nassuiaatigineqartut tusareerlugit uagut maani Kalaallit Nunaanni, imeq aallaavigalugu pisuujunerpaanut ilaasugut, suli tamakku oqariartuutit iliuusillu paasisimanagit aqutseriaaseqarnerput Partii Naleqqamiit tupigusunniarluta suli tupigusunnerulertaraagut, qanoq atorluarusunngitsiginerput, aammalu qulakkerinnikkusunngitsiginerput pisuussutip taassumap uagutsinnut iluanaarutaalluarnissaa inatsisitigut sukateriffigalugu inatsisinik nutarterilertariaqarnerput, aqguunngitsoq massakkulli kinguarsaqqinnagu. Ukiorpaaluit qaangiupput tamanna Naalackersuisuusimasunut apuukkakku, aammalu kaammattorlugit ukiut pingasukkaarlugit imeq pillugu ataatsimeersuartunut peqataasariaqarneranik, nunatta pisuussutaanik atorluaanissaq pillugu.

”Orpippassuaroq orpeqangaarmat takusinnaangilaalluunniit” taamannak assingusumik ila Naalackersuinikkut soqutiginninneq annertulluinnartigisoq takullugu oqartariaqarpugut, ila Naalackersuisunuku kalaaliusugut atugarissaarnerulernissatsinnik aammalu pisuunngornissatsinnik aqutissiuusserusunngiivissuut? Imaluunniit sunarpiaruna toqqammavigingaaf?

Iluatsillugu aamma Partii Naleqqamiit paaserusupparput Qeqertarsuarmi imermik tunisassiornerup ukiup naajartornerani aallarteqqinnissaanut neriorsuutersi sumut killinnersoq?

Ikummatissamik nunatsinni nassaartoqassangaluarpat, ilisimaaraarput qanoq aningasat amerlatigisut aatsaat aningaasaliissutigeqqaarlugit tamanna iluatsissinnaasoq, taamaattumik nunami allamiut misissueqqaarnissamik akuersissummik tunisarpagut royalty-millu naatsorsuuteqarnikkut pisuussutitsinnik qulakkeerinninniarsariarluta. Imerli allarluinnaavoq, pisariunnginnerujussuarmik aallartitsisinnaavugut miliartilikkaanik.

Partii Naleqqamiit pisuussutitsinnik uumaatsunut atatillugu uani erseqqissaqqillarput, tassalu minnerpaamik piumasarisariaqartsigu piginneqataassutit inuiaqatigiit kalaallit 40%-ia akuersinermi pigissagaat aallaaviusariaqarmat, eqqaamasariaqaratsigu pisuussutit uumassusillit ukiorpassuarni inuiaqatigiit pisuussutaattut oqaluttuannguarluta inuiaqatigiinnut aningaasaqarnikkut annertunerusumik iluaqutaasimannginnerat, aammalu Inatsit nutarterneqarmat 2009-mi iluatippallaangimmat. Allaalluunniit, assersuutigalugu pisariaqanngitsumik annertunaarlugu Naalackersuisooqatigiit mittarfililornissanut aningaasat atorniagaat Partii naleqqamiit siunnersuutigineqartutuut aningaasartai ikkuteriarlugit, taava imermik avammut tunisassiulernissamut aningaasanik atortuugaluarutta siunissamut oqaluttuarisaanitsinni eqqanaarnerit iluatsittut siulliit ilagissangaluarpaat. Naassaangiusartumik liiterinik miliartilikkaanik avammut tunisisinnaasalissangaluarpuq, ukiuni untritilikkaani tulluuttuni.

Tamakku qulaani taakkartukkatta qaavatiqut, imaluunniit avammut tunisassiarinnnginnerani erngup nukiliorfissaaarsuit aqqusaarlugit annerusumik atorluagaaralarutta, aamma taanna kallerup innera pilersitaq assersuutigalugu USA-mut tunisarsinnaangaluarparput. Imermik pisuussuteqarnitta naassaangitsuusaajusangaarmat ukiut tamaasa miliartinik qassinik isertitaqartalernissarput takorlooruminaappoq. Siullermilli inatsisit uagutsinnut annertunerpaamik iluaqutaanissaat qulakkeerlugu aallartittariaqarpugut, massakkut kinguarsaqqinnagu. Siunissamilu aamma qularnanngitsumik hydrogen-iliornermik iluaqutissartai ilasinnaassallutigit.

Naggataatungaatigut, soorlu inoqajuitsumik Sahara-mi sioqqanik tuniniaasoqassangaluarpat tupigilluinnarneqartussaasoq, massakut aamma avataaniit imermik eqqussuinerujussuarput ilaatigut akitsuutit aqutugalugit annikillisarariaqarparput, ilami qulaani tunngavilersuinitituut nunarsuarmi imermik imeriaannarmik mingoqanngitsumik annerpaat tullianik pisuussuteqartilluta kanngunangajakkamiluunniit imermik eqqussuinerput.

Taama oqaaseqarluta Partii Naleqqamiit siunnersuuteqartoq Anthon Frederiksen, Partii Naleraq, qujaffigaarput, qularnaatsumillu tunngavilersuinitisinni ersereersumik siunnersuutitsialak taperserlugu.

Qujanaq